

Служба „Преса и
информация“

Съд на Европейския съюз
ПРЕССЪОБЩЕНИЕ №81/19
Люксембург, 24 юни 2019 г.

Решение по дело C-619/18
Комисия/Полша

Разпоредбите на полското законодателство относно намаляването на пенсионната възраст на съдиите във Върховния съд противоречат на правото на Съюза

Спорните мерки нарушават принципите на несменяемост на съдиите и на независимост на съдебната власт

На 3 април 2018 г. влиза в сила новият полски Закон за Върховния съд (наричан по-нататък „Законът за Върховния съд“). По силата на този закон пенсионната възраст на съдиите във Върховния съд е намалена на 65 години. Новото възрастово ограничение се прилага от датата на влизане в сила на закона, включително по отношение на съдиите в тази юрисдикция, назначени преди тази дата. Удължаването на активната служба на съдиите във Върховния съд след 65-годишна възраст е възможно, но за целта трябва да се представи декларация, че съответният съдия иска да продължи да упражнявана функциите си, и удостоверение, че здравословното му състояние позволява да изпълнява длъжността съдия, както и президентът на Република Полша да даде разрешение за това. При издаването на това разрешение президентът на Република Полша не е обвързан от никакви критерии и решението му не подлежи на съдебен контрол.

Така според този закон действащите съдии във Върховния съд, които са навършили 65-годишна възраст преди датата на влизане в сила на закона или най-късно до 3 юли 2018 г., трябва да се пенсионират на 4 юли 2018 г., освен ако най-късно до 3 май 2018 г. не са представили такава декларация и такова удостоверение и ако президентът на Република Полша не им е разрешил да продължат да упражняват функциите си във Върховния съд.

На 2 октомври 2018 г. Комисията предявява иск за установяване на неизпълнение на задължения от държава членка пред Съда на Европейския съюз¹. Комисията счита, че като, от една страна, е намалила пенсионната възраст на съдиите, назначени във Върховния съд до 3 април 2018 г., и от друга страна, е предоставила на президента на Република Полша дискреционното правомощие да удължава активната служба на съдиите във Върховния съд, Полша е нарушила правото на Съюза².

¹ Освен това, преди постановяване на решението на Съда, Комисията иска от Съда, в рамките на производството по постановяване на временни мерки, да разпореди на Полша да приеме следните временни мерки: 1) да спре прилагането на националните разпоредби относно намаляването на пенсионната възраст на съдиите във Върховния съд; 2) да приеме всички необходими мерки, за да гарантира, че засегнатите от спорните разпоредби съдии от Върховния съд могат да продължат да упражняват своите функции на същата длъжност, като се ползват от същия статут и от същите права и условия на работа, от каквито са се ползвали преди влизането в сила на Закона за Върховния съд; 3) да не предприема никакви постъпки за назначаване на съдии във Върховния съд на мястото на съдиите, засегнати от тези разпоредби, и никакви постъпки за назначаване на новия първи председател на Върховния съд или за посочване на лицето, на което е възложено ръководството на Върховния съд, на мястото на първия му председател до назначаването на новия първи председател; 4) да уведоми Комисията най-късно до един месец след връчването на определението на Съда и впоследствие да я уведомява всеки месец за всички мерки, които е приела, за да се съобрази напълно с това определение. С определение от 17 декември 2018 г. Съдът уважава изцяло молбата на Комисията за постановяване на временни мерки до произнасяне на решението по настоящото дело (вж. ПС. [№ 204/18](#)).

² Член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС и член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз (наричана по-нататък „Хартата“).

С определение от 15 ноември 2018 г. председателят на Съда уважава искането на Комисията за разглеждане на делото по реда на бързото производство.

По време на съдебното заседание Комисията подчертава, че макар разпоредбите на Закона за Върховния съд, които се оспорват в настоящото производство, да са изменени със Закона от 21 ноември 2018 г., тя не е убедена, че този закон премахва твърдените нарушения на правото на Съюза, и във всички случаи продължава да е налице интерес от постановяването на решение на Съда по това дело с оглед на значението на независимостта на съдебната власт в правовия ред на Съюза.

С днешното си решение Съдът, най-напред, припомня, че правото на Съюза почива на основополагащия постулат, че всяка държава членка споделя общите ценности по член 2 ДЕС с всички останали държави членки и съзнава, че те споделят тези ценности с нея³. Този постулат предполага и обосновава съществуването на взаимно доверие между държавите членки, и по-специално между техните юрисдикции относно признаването на тези ценности, на които се основава Съюзът, сред които тази на правовата държава, и следователно относно зачитането на правото на Съюза, което ги прилага.

Освен това, макар организацията на правораздаването в държавите членки да е от тяхната компетентност, при упражняването на тази компетентност държавите членки са длъжни да спазват задълженията си, които произтичат от правото на Съюза. От това следва, че държавите членки трябва да предвидят правните средства, необходими за осигуряването на ефективна правна защита по смисъла по-специално на Хартата на основните права на Европейския съюз, в областите, обхванати от правото на Съюза. По-конкретно по силата на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС всяка държава членка трябва да гарантира, че органите, които, като юрисдикции по смисъла на правото на Съюза, са част от системата ѝ от способности за защита в областите, обхванати от правото на Съюза, изпълняват изискванията на ефективната съдебна защита. За да се гарантира, че орган като Върховния съд е в състояние да осигури такава защита, запазването на независимостта на посочения орган е от първостепенно значение. Следователно националните разпоредби, които Комисията оспорва в иска си, могат да бъдат предмет на контрол за спазване на член 19, параграф 1, втора алинея ДЕС.

По-нататък, Съдът констатира, че абсолютно необходимата свобода на съдиите от всякаква външна намеса или натиск изисква установяването на някои гаранции, сред които несменяемостта, чието предназначение е да защитят лицата, изпълняващи правораздавателна функция. Принципът на несменяемост изисква по-специално съдиите да могат да останат на служба, докато не достигнат задължителната пенсионна възраст или до края на техния мандат, когато той е за определен срок. Без да е абсолютен по своя характер, този принцип може да се дерогира само по легитимни и императивни съображения и при спазване на принципа на пропорционалност. В случая прилагането на мярката за намаляване на пенсионната възраст на съдиите във Върховния съд спрямо съдиите, които вече са на служба в този съд, води до предсрочно прекратяване на съдийските им функции. Прилагането на такава мярка е допустимо само ако е оправдано от легитимна цел и е пропорционално с оглед на постигането ѝ, както и при условие че не поражда основателни съмнения в съзнанието на страните в производствата относно неподатливостта на съответния орган към външни фактори и неутралността му по отношение на противопоставящите се интереси.

Съдът отхвърля довода на Полша, че намаляването на пенсионната възраст на съдиите във Върховния съд на 65 години е израз на желанието за хармонизиране на тази възраст с общата пенсионна възраст за всички служители в Полша и за оптимизиране на възрастовата структура на кадрите на този съд. Всъщност мотивите към проекта на Закона

³ Тази разпоредба предвижда по-специално, че Съюзът се основава на ценностите на зачитане на човешкото достойнство, на свободата, демокрацията, равенството, правовата държава, както и на зачитането на правата на човека, включително правата на лицата, които принадлежат към малцинства.

за Върховния съд, въвеждането на нов механизъм, който позволява на президента на Републиката да вземе дискреционно решение за удължаване на съкратеното по този начин упражняване на съдийски функции, и фактът, че въпросната мярка засяга почти една трета от действащите членове на този съд, включително първия председател на съда, чийто шестгодишен мандат, гарантиран от Конституцията, също е съкратен, могат да породят сериозни съмнения относно действителните цели на тази реформа. Освен това тази мярка не изглежда нито подходяща за постигане на твърдените от Полша цели, нито пропорционална. Затова **Съдът констатира, че прилагането на мярката за намаляване на пенсионната възраст на съдиите във Върховния съд спрямо действащите съдии в този съд не е оправдано от легитимна цел и нарушава принципа на несменяемост на съдиите, който е неразривно свързан с тяхната независимост.**

Съдът подчертава също, че гаранциите за независимост и безпристрастност на съдилищата изискват съответният орган да упражнява функциите си напълно самостоятелно, като е защитен от външна намеса или натиск, които могат да накърнят независимостта на членовете му при вземането на решение и да повлияят на техните решения, да спазва изискването за обективност и да няма никакъв интерес от изхода на спора. В това отношение той посочва, че условията и процедурите, на които новият закон за Върховния съд подчинява евентуалното удължаване на упражняването на функциите на съдиите във Върховния съд след навършване на нормалната пенсионна възраст, не отговарят на тези изисквания. Всъщност това удължаване вече става с решение на президента на Републиката, което е дискреционно по своя характер, тъй като само по себе си приемането му не е подчинено на какъвто и да било обективен и проверим критерий и не трябва да бъде мотивирано. Освен това решението не подлежи на съдебен контрол. От друга страна, когато трябва да представи становище на президента на Републиката, преди той да приеме решението си, Националният съдебен съвет — по правило и при положение, че няма норма, която да го задължава да излага мотиви — се задоволява да дава становища, положителни или отрицателни, които понякога изобщо не са мотивирани, а понякога са придружени от чисто формални мотиви. Следователно тези становища не могат да допринесат за обективното осведомяване на президента на Републиката при упражняване на дискреционното му правомощие да разреши, двукратно, и двата пъти за срок от три години, между 65 и 71-годишна възраст, удължаване на упражняването на функциите на съдиите във Върховния съд. Съдът стига до извода, че това правомощие може да породни основателни съмнения по-специално в съзнанието на страните в производствата относно неподатливостта на засегнатите съдии към външни фактори и неутралността им по отношение на противопоставящите се интереси.

ЗАБЕЛЕЖКА: Искът за установяване на неизпълнение на задължения, насочен срещу държава членка, която не е изпълнила задълженията си, произтичащи от правото на Съюза, може да бъде предявен от Комисията или от друга държава членка. Ако Съдът установи неизпълнението, съответната държава членка трябва да се съобрази с решението във възможно най-кратък срок. Когато Комисията прецени, че държавата членка не се е съобщила със съдебното решение, тя може да предяви нов иск, като поиска налагане на имуществени санкции. В случай обаче, че Комисията не е уведомена за мерките по транспониране на дадена директива, по нейно предложение от Съда могат да бъдат наложени санкции на етапа на първото съдебно решение.

Неофициален документ, предназначен за медиите, който не обвързва Съда.

[Пълният текст](#) на съдебното решение е публикуван на уебсайта CURIA в деня на обявяването.

За допълнителна информация се свържете с Corina-Gabriela Socoliuc ☎ (+352) 4303 4293

Кадри от обявяването на решението са достъпни на „[Europe by Satellite](#)“ ☎ (+32) 2 2964106